

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-2

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Mikulčice-Valy. Věderko nalezené v jednom z říčních ramen
(viz obr. 5. na str. 28)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2012

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 77. Vlachovice (okr. Zlín). Bronzová kadidelnice.
Abb. 77. Vlachovice (Bez. Zlín). Weihrauchgefäß aus Bronze.

VLACHOVICE (OKR. ZLÍN)

Intravilán obce. 16.–19. stol. Kostel, hřbitov. Záchranný výzkum.

Výzkum probíhal v návaznosti na zemní práce v rámci revitalizace ploch v okolí kostela sv. Michaela. Kostel lze lokalizovat na ZM ČR 1:10 000 25-34-15 koordináty 32/356 mm od Z/J s. č. Podařilo se zde prozkoumat celkem 4 archeologické objekty datované podle nálezů do novověku (cca 16.–17. století). Může se jednat o stavební jámy vzniklé při přestavbě kostela okolo roku 1540, nelze však vyloučit jejich využití při rozmanitých stavebních a terénních úpravách v pozdějších obdobích. Zbytky zrušeného venkovského hřbitova, resp. narušené hroby, nebyly blíže zkoumány, rámcově lze pouze konstatovat, že nebožtíci byli pohřbíváni po křesťanském způsobu v dřevěných rakvích orientovaných ve směru východ – západ. Drobné svátůstky a mince datují hroby především do 18. a 19. století (nalezeny mince s letopočtem 1850).

Podél severní stěny přístavby kostela byla zachycena kamenná konstrukce z větších opracovaných kamenů, jejíž interpretace je nejasná. Jelikož však měla mělké založení v navážkových kontextech, jedná se o chronologicky mladší prvek (17.–19. století).

Zajímavé zjištění poskytla sonda vykopaná u východní části kostela (S1). Nepodařilo se zde sice nalézt pokračování kamenného zdiva kostela východním směrem,

byla ale odkryta souvislá konstrukce z menších kamenů (5–10 cm) zjištěná cca 40 cm pod povrchem stávajícího terénu. Lze se domnívat, že se jedná o zbytky dlážděného prostranství/chodníčku, vedoucího při východní části kostela. Zajímavým nálezem v sondě S1 je bezesporu také torzo předmětu (patrně kadidelnice) vyrobené z bronzu (obr. 77). Na jednom místě jsou vidět stopy po reparační sorce. Vzhledem k tomu, že byl předmět objeven v navážkách souvisejících s přestavbou kostela začátkem 18. století, lze jeho využití a původ hledat někde v období před rokem 1700. Podobně je tomu patrně i v případě nalezené dlažby poblíž presbytáře, kterou lze datovat také do období 16. až 17. století.

Během výzkumu nebyly zaznamenány žádné nálezy či situace, které by byly chronologicky zařaditelné přímo do středověkého období, je však jisté, že kostel byl v této době vybudován (tuto skutečnost také nepřímo dokládá ostění gotického okenního rámu, zazděné ve stěně nynějšího presbytáře). Pozoruhodný je náhodný nález rohovce nesoucího známky opracování, který může ukazovat na osídlení tohoto místa v době kamenné (paleolit, neolit).

Ivan Čížmář

Resumé

Vlachovice (Bez. Zlín), Innenbereich. Neuzeit. Grabfeld, Kirche. Rettungsgrabung.

ZÁSTRÍZLY (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Záviška“. Doba hradištní. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

V průběhu stavby Lokálního biocentra Záviška na katastru obce Zástřizly byla v měsíci červnu v roce 2011 zjištěna archeologicky pozitivní situace a následně zahájen záchranný výzkum, kterým se podařilo prokázat doposud téměř neznámou polykulturní lokalitu. Celý prostor výzkumu je situován v severní části katastru obce Zástřizly, po obou mírných svazích potoka Prusinovky. V souřadnicovém systému S-JTSK je plocha budoucího biocentra vytyčena body: -552422.99, -1169038.96; -552285.08, -1169124.01; -552448.73, -1169367.48; -552535.27, -1169207.85.

Celkově zde bylo prozkoumáno 191 zahluobených objektů (viz oddíly Neolit a Doba železná). Vzhledem k rozsáhlé ploše (cca 52 000 m²) se výzkum soustředil na místa bezprostředně ohrožená stavební činností. Během letních měsíců tak byly zdokumentovány poměrně rozsáhlé plochy ve východní, jižní a jihozápadní části areálu. Kromě běžných sídlištních objektů nejistého účelu zde dominovaly kruhové obilní jámy vakovitého profilu. Jejich hloubka kolísala od cca 1 do 1,5 m a kopírovala tak úroveň hladiny spodní vody. Bez zajímavosti není ani pozorovaný konstrukční detail v podobě výdřevy celého dna zjištěný u většiny z těchto objektů. Výplň obsahovala kromě pískovcových kamenů, nezděná přepálených

ohněm, především keramiku, která byla často opatřena různorodou výzdobou a časově odpovídala 1. polovině 13. století. V ojedinělých případech se při preparaci výplně podařilo najít také několik železných řemeslných předmětů (sekera, kladivo, hřeby, apod.). V prostoru se tyto zásobní jámy koncentrovaly do jednotlivých shluků či řad a dá se předpokládat, že sloužily jako společné vlastnictví větší žijící komunity.

Poněkud jiná situace však nastala po skrývkách provedených v severozápadní části budoucího biocentra, tedy na pravém břehu potoka Prusinovky. Zde byla zjištěna četná intenzivní zástavba, včetně mnoha kúlových jamek po nadzemních konstrukcích a rozpoznáno zde bylo také 5 hrobových jam s celkem 7 kostrovými pohřby. Většina těchto hrobových celků vykazovala jednotné znaky. Hrobové jámy byly orientovány ve směru východ – západ, pohřbený ležel na zádech s hlavou k západu, ruce položené podél těla, případně umístěné dlaní v klíně. Ve všech čtyřech pozorovaných případech byl jediným nalezeným milodarem železný nůž zjištěný u pasu nebožtíka. Poslední ze zkoumaných hrobů však vykazoval odlišnost již v orientaci hrobové jámy, která byla natočena ve směru sever – jih. Výzkumem bylo zjištěno, že se v tomto případě jednalo o pohřeb dospělého jedince, uloženého v natažené poloze s hlavou k severu, a dvou dětí, které byly uloženy rovněž v natažené poloze, ale hlavou směřovaly k jihu (obr. 78). Ve všech případech se jednalo o prosté hrobové jámy. U dvou hrobů bylo možné pozorovat nevýraznou stopu po dřevěném obložení či dřevěné desce, na které byl nebožtík uložen. V jednom případě se na dně hrobové jámy nacházela menší kúlová jamka s hrotitým dnem. Žádný jiný projev pohřebního ritu nebyl pozorován. Je ovšem třeba říct, že záchranný výzkum všech těchto hrobových celků byl od počátku komplikován jejich mělkým zahloubením a tedy výrazným narušením ihned po hrubých skrývkách. Není také zcela vyloučeno, že se podařilo prozkoumat jen část původně většího pohřebiště a řada hrobů byla zničena již předchozí intenzivní zemědělskou činností. Vzhledem k naprosté absenci chronologicky citlivého materiálu můžeme tyto hroby rámcově zařadit nejspíše do období středohradištního.

Mimo výše popsaného zbytku pohřebiště byla v této části lokality prozkoumána řada dalších sídlištních objektů, jejichž chronologické zařazení může být v rozpětí od 9. do 14. století. Za zmínku stojí odkrytí rozsáhlé nepravidelné jámy, do jejíž severní stěny byla zapuštěna pec, která jevila známky reparační a celý objekt poskytl hodnotnou kolekci keramického materiálu. Všechny uvedené vrcholně středověké pozůstatky této zaniklé vesnice lze snad ztotožnit se vsí Starý Chvalnov, která je v pramelech připomínána až do 80. let 14. století.

Zcela překvapivě se podařilo na lokalitě prokázat i existenci dvou mírně zahloubených obydlí z období tzv. pražského typu. Obě typologicky podobné zemnice měly přibližně čtvercový půdorys, byly mírně zahloubené do podloží a v severním, respektive v severozápadním rohu

Obr. 78. Zástřizly. Pohled na prozkoumaný kostrový trojhrob.

Fig. 78. Zástřizly. A view of the excavated triple skeleton grave.

se nacházela kamenná destrukce otopného zařízení původně podkovovitého tvaru. Z výplně těchto časněslovenských objektů máme však jen nemnoho zlomků hrubé v ruce robené keramiky.

Lze shrnout, že záchranný archeologický výzkum na ploše Lokálního biocentra Závaška prokázal intenzivní osídlení v době laténské (viz oddíl Doba železná) a zejména pak v průběhu raného až vrcholného středověku. Vzhledem k rozsáhlé ploše a trvání stavební činnosti bude výzkum pokračovat i v roce 2012.

Marek Lečbych

Resumé

Zástřizly (Kroměříž Dist.), „Závaška“. There were a settlement from the Early till the Late Middle Ages and five graves during a rescue excavation revealed.